

ממדרן רבינו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א פרשת ויקהל תשפ"ד

• תורת חמד | מענייני הפרשה •

וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טו את העצים (שמות לה, כו). ופירש רש"י: 'טו את העצים. היא היתה אומנות יתירה, שמעל גבי העצים טוין אותן'. ומקורו מגמ' שבת (דף צט ע"א), שם מבואר שהיריעות התחתונות של המשכן היו של תכלת ושל ארגמן ושל תולעת שני (היינו מג' מיני חוטי צמר הצבועים בצבעים אלו), ושל שש (פשתן). והיריעות העליונות היו של מעשה עיזים, היינו מחוטים הטוים משער עיזים. וגדולה חכמה שנאמרה בעליונות יותר ממה שנאמרה בתחתונות, דאילו בתחתונות כתיב וכל אשה חכמת לב בידה טו, ואילו בעליונות כתיב וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טו את העצים. וקאמר עלה בגמרא, ותניא משום רבי נחמיה שטוף בעיזים (היינו ששער העיזים היה נשטף על גבי העיזים) וטוין מן העיזים - היינו שטפו את החוטים מעל העיזים בעודם בחיים.

וצ"ב לאיזה צורך עשו הנשים עניין פלאי כזה לטוות את החוטים מעל גבי העיזים בעודם חיים [ראה בספורנו שפירש כדי שיהיה לחוטים זוהר נוסף, לפי שהשער מאבד מעט מאיכותו לאחר שנגזז, וע"ע במשך חכמה כאן], וביותר למה הדגישה התורה פרט זה באופן מיוחד, הרי בכל מלאכת המשכן בוודאי היו ענייני חכמה רבים, ומדוע רק את חכמת הנשים לטוות את העיזים פירטה התורה. [ויש שפירשו ללמדנו מה גדולה הייתה תשוקתן וחבתן לעשות למלאכת המשכן, עד שלא יכלו להתאפק בסבלנות ולהמתין שיגזזו את הצמר].

ויתכן לבאר, שהתורה מלמדת אותנו, שכידוע כל מעשה מלאכת המשכן, ומה שהתורה חוזרת ע"ז שוב ושוב, הוא כדי ללמדנו איך בונים את המשכן הפרטי של כל בית יהודי, ואיך בונים את המשכן של כל לב יהודי בתוכו. ובאה התורה להורות לנו, שהנשים לא המתינו לטוות את הצמר לאחר הגזיזה, אלא מיד כבר התחילו בטווייה. כך היא גם חכמת הנשים בתוך משכן ביתן פנימה, לחנך את הילדים הרכים מאד, בעוד שהאבות עדיין אינם מלמדים אותם תורה מחמת קטנותן, כבר אז הנשים 'טוות על העיזים', ושרות להם שירי קודש וערגה לתורת ה', ומחדירות בהן מגיל ינקות ממש אהבת ה' ויראתו.

ויעש את הכיור נחושת ואת כנו נחושת במראות הצובאות אשר צבאו פתח אהל מועד (שם לח, ח). ופירש"י, דבנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות, ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן, והיה מואם משה בהן מפני שעשויים ליצר הרע. אמר לו הקב"ה, קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים וכו', יעו"ש. והנה צריך לדעת, היכן אנו רואים באמת ש'אלו חביבין עלי מן הכל', ויתכן לומר שלומדים זאת מהציווי 'ורחצו ממנו אהרן ובניו וגו' בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו', חזינו מכאן את גודל קדושתו של הכיור, שנתקדש עד כדי כך שמי שאינו רוחץ ממנו חייב מיתה, כי הוא המכשיר את הכהן ומקדשו. ומעלתו היא משום שנעשה מהמראות, שמוכיחות על התמסרותן של בנות ישראל שהקדישו את הכלי היקר שלהם, שעל ידו העמידו צבאות ה' במסירונם. ומה כוחו הגדול של הכיור שעל ידו גם בודקים סוטה, והוא המשכן שלום בין איש לאשתו.

שם. ויש להוסיף עוד, דהנה הכלי היחיד במקדש שלא נזכר בו שיעור משקלו הוא הכיור וכו', וכמו שכתב הרמב"ן (שמות לח, כא) שלכן לא הוזכר בפרשת פקודי החשבון של הכיור וכו', כי לא נעשה במשקל, וכל המראות שם בהם ולא ידע משה משקלו. ובביאור הדבר נראה, דכיון שע"י המראות הנ"ל הנשים עשו בהם מצוה של פריה ורביה שהביאו צבאות רבות, לכן אמר הקב"ה בזה אין שיעור, אלא כל מראה שיביאו תוסף לכיור, כי כשאדם עושה נחת רוח לבורא, אי אפשר לתת שיעור ולהשאיר חלק מבחינו, אלא הכל נכנס לתוך המקדש, ודו"ק.

• ווי העמודים וחשוקיהם •

שאלה משולחננו של מרן שליט"א

הנחת מכשיר בערב שבת, שאם ירדם יצפצף בשבת

שאלה. ישנו מכשיר חדש שמניחים על האוזן, וכשהראש מתחיל להשמט כתוצאה מנמנום המכשיר מצפצף עד שמכבים אותו. אני שומר על חולה בלילות, ואמנם אי"ז בבחינת פיקוח נפש ממש אך בכל אופן איני רוצה להרדם אלא להיות עירני לראות כל הלילה מה יצטרך החולה. בימות החול אני מניח את המכשיר הנ"ל על האוזן, השאלה היא האם מותר להניח את המכשיר על האוזן בערב שבת, ואם ארדם בליל שבת המכשיר יצפצף, ואז אפשר להורידו ושימשיך לצפצף עד צאת השבת. דהרי הצפצוף הוא בשעת השינה ואולי זה כמו ישן שהפעיל מכשיר באמצע השינה שהוא אנוס, או דלמא כאן אני מעוניין בצפצוף אע"פ שאני ישן, וזה מותר כן מראש.

תשובה. הפוסקים דנו בארוכה מה הדין במי שמכניס עצמו לאונס אם נחשב כרצון ממש או לא, ואחד הראיות שנחשב לרצון הביא בשו"ת מהר"ט (ח"א סימן כא) לגבי אסתר, דאמרין במגילה (דף טו ע"א) שאמרה 'כאשר אבדתי אבדתי', שבכל יום שנבעלה לאחשוורוש היה זה באונס ועכשיו זה ברצון ותאסר למרדכי, והקשה המהר"ט שהרי את מעשה האיסור לא רצתה, והיא נשארת אנוסה, ורק ההליכה היתה ברצון, והיא הכניסה עצמה לאונס, ולמה מקרי רצון שתאסר למרדכי. ותרץ המהר"ט, לפי שהליכתה לפני אחשוורוש היה ברצונה, אע"פ שלבסוף ודאי היתה אנוסה, נאסרה על מרדכי לפי שהיא גרמה בהליכתה, הרי שהמכניס עצמו לאונס נחשב לרצון.

ובקהילות יעקב (שבת סימן טו) הביא זאת, וכתב שדווקא אם הכניס עצמו לאונס בשעה שהאיסור כבר חל עליו, נחשב לרצון [כמו אצל אסתר שהיתה אסורה עליו בשעה שהלכה], אבל אם הכניס עצמו לאונס קודם שיש עליו איסור, כגון המפליג בספינה בערב שבת לצורך מצוה, גם אם יצטרך אחר כך לחלל שבת באונס, כיון שהכניס עצמו לזה קודם שבת, אינו נחשב למחלל שבת.

והוסיף לחלק, שיש הבדל בין מכניס עצמו לפיקוח נפש שגורם שהעבירה תהפך להיות, לבין מכניס עצמו לאונס שהעבירה נשאר עבירה, אלא שאינו נענש, ואם מכניס עצמו לאונס נחשב לרצון. אך יעו"ש שהביא ראייה מכתובות (דף ג ע"ב) שגם המכניס עצמו לאונס נחשב לאונס [ואינו נענש עליו], ושאינו אסתר שהמעשה היה חלק מהצלת עם ישראל, ולא היתה אנוסה מצד אחשוורוש, יעו"ש.

ובחידושי הגר"ש שקאפ (כתובות, סוף סימן ו) כתב, שעיקר החילוק בין אונס לבין מציל עצמו, דבאונס על הדבר הוא רוצה שלא יהיה זה הענין כלל ומה שעושה הוא עושה בכפייה, אבל אין לו שום ניהותא מהענין כלל, דלולא זה הענין לא היו כופין לו כלום. אבל במציל עצמו יש לו טובה מן הדבר, שלולא זאת חסר לו ההצלה, והוא מוצא רצון ממצאיאות זה ההצלה, ולכן חשיב רצון לענין עבירה, וכן לענין מתנה מהני דהוה כתלוייה וכו', דמתנה מן ההקטנה.

ובענינו, לא רק שהכניס עצמו לאונס, אלא שגם מעוניין באונס, ואולי נחשב למציל עצמו, ולא לאונס על הדבר. אלא שאולי יש לחלק, שאדם שעשה מעשה באונס, מצרפים את הרצון שלו שהיה קודם או שבשעת המעשה ונחשב לו כאילו נעשה ברצון, אבל בישן אולי אין המעשה מתייחס כלל אליו, כיון שלא היה בדעתו, ואולי זה לא שהוא עשה מעשה באונס אלא שהוא כלל לא עשה, והוי כאילו שוטה שהבריא, שאולי אין לחייבו לא רק מטעם אונס, אלא מטעם שהמעשה כלל לא מתייחס אליו [כעין מש"כ בהליכות שלמה (תפילה, עמוד שלה) שהישן בסוכה המצוה אינה בעצם השינה, כיון שכשישן אינו בר חיובא, והישן פטור מכל המצוות, אלא המצוה היא בזה שהכניס עצמו לישון בסוכה. וכבר האריכו לדון בזה אם הישן נחשב לשוטה שפטור מכל המצוות].

אלא שאמרו במסכת בבא קמא (דף ד ע"א) אדם דרכו להזיק? בישן. ישן דרכו להזיק? כיון דכייף ופשיט אורחיה הוא. והביאו התוס' (ד"ה כיון) בשם הירושלמי דישן לא מחייב אלא כשהשכיב עצמו אצל הכלים. כלומר, כיון שהשכיב עצמו אצל הכלים אינו נחשב לאונס, אלא נחשב למועד וחייב לשלם [והנה כתב הטור (חו"מ סימן תכא) דישן חשוב לאונס, ולכאורה באופן שהשכיב עצמו ליד הכלים הוא פושע ממש, וצ"ל דבאמת נחשב אונס אבל חייב משום שמכניס עצמו לאונס].

והוא הדין בענינו כשמכניס עצמו לזה, אינו נחשב לאונס. וגם אם הזיק בשעת השינה ממש המעשה מתייחס אליו, אלא שנחשב לאונס, ואם הכניס עצמו לכך, הרי זה כרצון, ולכן אסור להכין עצמו בערב שבת ולהפעיל מכשיר שיתחיל לצפצף כשירדם. אלא אם כן הוא בבחינת פיקוח נפש, שאז מותר גם להפעיל זאת בשבת.

לרגל תחילת המגבית הגדולה 'שכינה באהלנו' להצלת תלמוד תורה 'אהל תורה' ברמת אלחנן שבנשיאות רבינו, נערך בבית רבינו כינוס פתיחה מיוחד, יחד נציגי ההורים ובהשתתפות ועד הידידים. מנהל הת' המסור הרב ישראל וולף שליט"א סיפר לנוכחים על מסירותו ודאגתו של רבינו לת', ועל כך שעשרות בשנים מדי יום שיש מגיע רבינו לבחון את צעירי הצאן ולהשתעשע עמם בעומקא דשמעתתא, רבינו בדבריו סיפר כי הת' הוקם במסירות נפש של ממש, ושבתאות ימים כשלא היה כסף להקמת הת', תלה מודעה כי אם לא יתרמו יאלצו למכור חלק מביהכ"נ כדי להקים ת' לתשב"ר, ואכן נהג של חברת 'דן' שלא היה שומר תומו"צ שהזדעזע מהשלט, פנה לרבינו ותרם סכום רב מעצמו לתחילת המגבית לת', כאשר רבינו מגדיר שהדבר היה בגדר 'מעשה ניסים'. רבינו בדרך שכל מי שיתרם וישתתף במגבית, 'יזכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, עם בריאות ונחת וכל טוב'. וסיים: 'יהי נועם ה' אלקינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננה'.

בשובו של רבינו מכינוס הבחירות בעיר אלעד, התבטא רבינו בשמחה עצומה, ובניגון מרגש: "אה, ברוך השם, חוזרים לגמרא, איזה שמחה, ויחזור לתלמודו. עד עכשיו בליט ברירה היינו מוכרחים לעסוק בצרכי מצוה הללו, לחתום לכאן, לדבר כאן, להשתתף בכינוס כאן ושם, כעת נשאר רק להצביע בקלפי כחוראת גדולי ישראל, ולחזור לגמרא הקדושה שמחכה לנו, ויחזור לתלמודו..." והיה המחזה מפעים ומחזק מאד באהבת התורה ושקידתה.

בשב"ק פרשת כי תשא, השתתפו כמאתיים צעירים תושבי עוטף עזה בשיעורו של רבינו, בפתח דבריו אמר רבינו: 'כאשר היה לכם רע, גם לנו היה רע, כשאתם בכתם, גם אנחנו כאן ברמת אלחנן בכינו והתפללנו לשלומכם, וכשיהיה לכם טוב, גם לנו יהיה טוב'. סיפור נוסף בהקשר הנ"ל של רבינו על 'נושא בעול עם חברו', פורסם בגיליון 'קול ברמה' (גיליון 093), על כך שסמוך למקום מושבו של רבינו במזרח ביהכ"נ תלוי מאוורר אשר בימות החורף מוחלף בתנור, אולם בחורף זה לא הסכים רבינו להפעיל את החימום, ומשאלוהו מדוע, והרי מדי שנה מפעילים את התנור עקב הקור הגדול, השיב רבינו בעיניים מצועפות בדמעה: 'אין אני יכול להתענג כאן על תנור חימום, כאשר חיילים בעזה משרתים עתה בקור שכזה...?'

במעונו של רבינו נערך כינוס יסוד למכון 'תורת היולדת', ע"ש ספרו המפורסם שחיבר רבינו, הספר שהפך לאבן יסוד בארון הספרים היהודי, והפך למעין מדרין לקראת הלידה, הן באופן ההלכתי, והן באופן הפרקטי, לרבות זוגות העומדים לפני לידה בס"ד. בשנים האחרונות יצא הספר במהדורה חדשה ומפוארת, כאשר תלמידיו של רבינו הרה"ג ר' נפתלי הלפרין שליט"א, רכז ההלכה הארצי בארגון 'איחוד הצלה', זכה לערוך ולהדריך את הספר בגירסא משוכללת ועדכנית. כעת, בהמלצתו ועידודו של רבינו, נוסד והוקם מכון 'תורת היולדת', כאשר בחסות המכון יתקיימו הדרכות ושיעורי הלכה לאברכים העומדים בתקופת טרום לידה, השיעורים ימסרו מפי הרב הלפרין. במעמד הייסוד, התבטא רבינו ואמר שאפשר לברך ולהבטיח לאשה יולדת, שאם היא תשמור את הלכות השבת כמו שצריך, יכול לצמוח לה ילד שיאיר את עם ישראל בתורתו ויגדל לשם ולתפארת, ואשרי מי שלומד ומתכונן היטב ללידה. רבינו אף כתב המלצה וברכה חמה להשתתף בשיעורי ההלכה של תלמידו הרב הלפרין, המעביר את הדברים בצורה בהירה ונפלאה. מספר הטלפון למוקד לרישום לקורסים: 08-3132078.

ביום שיש האחרון הגיע למעונו של רבינו הגאון רבי **אהרן דוד דונו** שליט"א גאב"ד לונדון, ושוחר למעלה משעה עם רבינו בדברי תורה והלכה, בתוך הדברים אמר לרבינו שהפחד השורר מהאנטישמיות בלונדון גדול יותר מהפחד בא"י, וכן בכל אירופה. רבינו האריך בדברים כי כל הצרות שבאו עלינו משמחת תורה עד עתה הם כדי לקרב את עם ישראל לשוב בתשובה שלימה להקב"ה. כמו"כ אמר לו רבינו שיחזק את עדת מרעיתו באנגליה בכל מה שקשור להעלאת קרן השבת, וסיפר רבינו שבתקופה האחרונה הגיע אליו אחד משרי הממשלה לביקור חשאי, וסיפר לו שהחל לשמור שבת כהלכתה, רק אינו עושה זאת בפרהסיא מסיבותיו שלו, רבינו התפעל שרואים שגם הרחוקים מתחילים אט אט לטעום את טעמה של השבת ולהתקרב לתורה"ק.

אחורה נא חידה

שני גברים חייבים לקרוא מגילה באותו יום, אולם אחד אינו יכול להוציא יד"ח את חברו, היתכן?

(התשובה לחידה, א"ה בשבוע הבא, החידה באדיבות ידידנו הרב ארז חזני שליט"א)

תשובה לחידה משבוע שעבר: אינו רשאי לברך על המגילה, אולם אם יכנס אדם מסוים יוכל הקורא לברך?

תשובה: כאשר המגילה גדולה אינו יכול לברך ברכה, אולם אם בעל המגילה (וכן בשופר) נמצא עמו בבית הכנסת, ושומע ממנו קריאתה, כתב בשערי תשובה (סוף סימן תרצא) שרשאי לברך, שהרי לבעל המגילה אין זה גזל והוא מתכוון לצאת בברכת הבעל קורא, ולכן אין כאן 'בוצע ברך' ניאין השם' כלל.

לקבלת העלון, פסקי הלכה, ועדכונים ממרן שליט"א,

ניתן להרשם במייל a0527642209@gmail.com, ובפלאפון הנ"ל, או בכתובת מייל 3126877@gmail.com ובפלאפון 0533216877.

הגביר השאיר צוואה שיתן סכום כסף לשוטים, האם יתן גם למטופל בכנים **שאלה.** מעשה ביהודי ערירי שהיה עשיר מופלג, ובמותו ציווה לחלק את כל ממנו למוסדות תורה וחסד. בין השאר השאיר סכום נכבד, ופתח בו קרן לצורך שוטים וחולי נפש רח"ל, ומינה על כך גבאי, ואמר לו, כל מי שתמצא שהוא נקרא שוטה, גם על צד הרחוק, תתן לו תמיכה מהקרן הנ"ל. עוד הדגיש הנפטר כי הקרן תתמוך באנשי עירו בלבד. והנה לאחר כמה שנים של פתיחת הקרן הלך הרווח ותפח, כי כמעט שלא היו שוטים בעיר.

ביום מן הימים, מגיע אל מנהל הקרן, תלמיד חכם אלמן המטופל בילדים קטנים, וביקש לקבל תמיכה מהקרן של השוטים. לפליאת המנהל מה לו ולקרן השוטים, הוציא את הילקוט שמעוני בתהלים (רמז תתמו) שם כתוב וז"ל: 'מעשה באחד שעשה דייתיקי (צוואה), ואמר לא יהא בני יורש אותי עד שיעשה שוטה, הלכו ר' יוסי ברי יהודה ורבי לשאל המעשה לר' יהושע בן קרחה. והציעו מבחור, וראו אותו מרקע על דיו ועל רגליו וגמי נתון לתוך פיו, והוא נמשך אחר בנו, כיון שראו אותו, הטמינו את עצמם. (אחר כך) נכנסו אצלו, שאלו אותו המעשה (אודות הצוואה), והתחיל משחק. אמר להם חייכם, שמעשה הזה ששאלתם עכשיו הגיעני. אמרו לו מכאן שאדם רואה בנים כאלו הוא משתטה'.

הסביר האיש למנהל שמבואר מדברי המדרש שהמטפל בילדים קטנים ומשחק עמם, הרי הוא כאילו משתטה, וא"כ כיון שלשוטים שבעיר יש כדי סיפוק, והרווחים של הקרן אינם באים לשימוש, והגביר הדגיש שכל מי שנקרא שוטה גם על הצד הרחוק תתן לו מהקרן, אפשר לתת תמיכה מהקרן גם לאנשים המטופלים בילדים קטנים, אף שהקרן לכתחילה לא נוסדה עבור זה. גבאי הקרן בא לשאל האם מותר לו לתת תמיכה לאנשים המטופלים בילדים קטנים על פי דברי המדרש הנ"ל.

תשובה. הנה בשו"ת 'משנת שכיר' (לאחר המפתחות) הביא עובדא בשם ה'חתם סופר', שפעם אחת הגיע הגאון רבי יואב אבד"ק מטרסדורף אל פרשבורג לאסוף כספים לצורך ענין גדול, ו'החתם סופר' בעצמו היה מעורר הגבאים מכל החברות שיפשוטו ידם במנה יפה לתמוך ידי הגאון הנ"ל, וכאשר ביקש מחברת הכנסת כלה, אמרו לו שמעולם לא הוציאו מעות אלא עבור הכנסת כלה, ואם מרן יפסוק שעליהם ליתן יתנו, וכתב להם תשובה ארוכה, ותמן יתדותיו על מדרש חז"ל על הפסוק (שמות לא, יח): 'ויתן אל משה פָּלְתוּ', מה כלה מקושטת בכ"ד תכשיטין, אף תלמיד חכם מקושט בכ"ד ספרים, ומלך פורץ גדר, ותלמיד חכם יש לו דין כלה ודין מלך, ועו"ש. אך מדברי ה'חתם סופר' עדיין אין להביא ראיה, שהרי כתב על זה תשובה ארוכה, ומסתבר שהיו עוד הרבה צדדים אחרים, ואין לסמוך על כן להלכה.

אך נראה שיתכן שכיון שאמר שאפילו מי שנקרא שוטה על צד הרחוק, והכא יש צד לקרותו שוטה, אולי מותר לתת להם תמיכה, ויש להוסיף שהצדקה לאדם עני המטופל בילדים קטנים, גדולה יותר מאשר הנתינה לשוטה שפטור מכל המצוות.

ויש לצרף בזה גם דעת המהר"ק שמתיר לגבאי צדקה לשנות מהצדקה המקורית. וכמו שנשאל (שורש ה, הביאו הב"י יו"ד סימן רנ), על עיר אחת שהיה בה קופה לעניי ירושלים, וכעת צריכים בירושלים לבנות בית כנסת אם מותר לשנות את הצדקה ולתתה עבור בנין בית הכנסת, ולאחר שהאריך בדברי הראשונים מתי מותר לשנות את הצדקה, כתב: 'דכשנח' נפש מניחים לכפרת נפשם מנדבת לבם איזה מעות לצדקה, וממנים גבאים על אותם מעות, ודאי מסתלקי מאותם מעות מכל וכל, ונותנים הכוח לאותם גבאים שהרי הם אינם יכולים לפקח בהם, ומשום כך י"ל דדעת המתנדבים שיעשו אלו הגבאים לאותם מעות כרצונם, ויש להם כוח כמו בני העיר בצדקת עירם, ואפשר לומר דאפילו יותר מבני העיר. וע"כ נראה לע"ד דבכה"ג מודו כו"ע דיכולים הגוברים לשנות, ובפרט לדבר מצוה'.

עוד כתב שם: 'דדוקא כאשר גבו לצורך עניים מסוימים אי אפשר לשנות, דהתם אין לגבאים שום כוח בהם, ואינם אלא כשלוחי העניים ההם לקבל המעות בעדם, וכיון שקבלו בעדם זכו בהם אותם עניים דוכין לאדם שלא בפניו, אבל כשהתנדבו המתנדבים מעות כדי שיהיה הקרן קיים תמיד, ומהריווח יתנו לכל עניים אשר ימצא שם, ולא התנדבו לצורך עניים מיוחדים, בההיא ודאי לא שייך למימר דלא יוכלו הגבאים לשנות, דאנן סהדי שהמתנדבים כשהתנדבו לא עלה על דעתם כלל שיוכו אותם העניים מיד, דא"כ לא היו יכולים ליתן שוב לעניים אחרים הבאים אחר כך, אלא מסרו המעות לגבאים למען יעשו מהם הטוב והישר כפי ראות עיניהם לפי העת ולפי הזמן ולפי רוב העניים או המיעוט, ומשום כך יש להם כוח גם לשנותם לכל הפחות לדבר מצוה, עכ"ד. ועיון בשו"ת מהר"ט (ח"א סימן סג) שהביא דבריו, ובשו"ת שער אפרים (סימן סו) שגם האריך מאד בכל זאת.

אמנם הבית יוסף (יו"ד סוף סימן רנט) הביא בשם הרשב"א (ח"א סימן תמט) שנשאל, לגבי המקדש שדה לעניים וצווה שיחלקו הפירות לעניים בכל שנה, ורצה הצבור לשנות ולהוציא הפירות לדברים אחרים, מהו. והשיב שאין רשות בידם ואפילו הסכימו בכך טובי העיר במעמד אנשי העיר, שכיון שצוה שיחלקו הפירות לעניים גילה דעתו שאינו רוצה שישנו בזה כלל.

אך בענייננו יתכן שאף הרשב"א יודה שלא נחלק אלא כשאין לעניים כדי ספוק, כמבואר שם, אבל בענייננו שלשוטים יש כדי ספוק, ועוד שאפשר לקרות גם אותם שוטים, יתכן שלכו"ע יכולים לשנות, וע"ע.

ניתן להאזין להקלטות ופסקי הלכה המתעדכנים מדי יום ממרן רבינו שליט"א, וכן שיעור יומי בהלכות שבת ועוד, בקו 'שיח יצחק', 04-376-0582, או 04-376-9348, 072-380-9348.

מדי ערש"ק יעודכן בקו האם ישנה מרן שליט"א בשבת הקרובה ברמת אלחנן